

BELGISCHE SENAAT

ZITTING 2002-2003

23 JANUARI 2003

Evaluatie van het tweede rapport over de toepassing van het Verdrag inzake de rechten van het kind

VERSLAG

NAMENS DE WERKGROEP
« RECHTEN VAN HET KIND »
UITGEBRACHT
DOOR MEVROUW **Taelman**

I. INLEIDING

De Belgische regering heeft, overeenkomstig artikel 44, § 1, a), van het internationale Verdrag inzake de rechten van het kind, op 7 mei 1999 zijn tweede vijfjaarlijks verslag ingediend over de door België genomen maatregelen die uitvoering geven aan de in dit verdrag erkende rechten, alsmede over de vooruitgang die is geboekt ten aanzien van het genot van die rechten.

Op 5 februari 2002 hebben verschillende NGO's (de Kinderrechtencoalitie Vlaanderen en de «*coordination des ONG's*»), vertegenwoordigers van Unicef België en de Vlaamse Kinderrechtencommissaris de gelegenheid gehad hun rapporten voor te stellen aan het Comité voor de rechten van het kind te

Aan de werkzaamheden van de commissie hebben deelgenomen:

1. Vaste leden: mevrouw de T' Serclaes, voorzitter; de heer Galand, de dames Staveaux-Van Steenberghe, Vanlerberghe en Taelman, rapporteur.

3. Andere senator: de heer Siquet.

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 2002-2003

23 JANVIER 2003

Évaluation du deuxième rapport sur l'application de la Convention relative aux droits de l'enfant

RAPPORT

FAIT AU NOM
DU GROUPE DE TRAVAIL
« DROITS DE L'ENFANT »
PAR MME **Taelman**

I. INTRODUCTION

Le gouvernement belge a, en application de l'article 44, § 1er, a), de la Convention relative aux droits de l'enfant, déposé le 7 mai 1999 son deuxième rapport quinquennal sur les mesures prises par la Belgique pour donner effet aux droits reconnus par la convention ainsi que sur les progrès réalisés dans la jouissance de ces droits.

Le 5 février 2002, plusieurs ONG («*la Coordination des ONG*» et la «*Kinderrechtencoalitie Vlaanderen*»), des représentants de l'Unicef et le Commissaire flamand aux droits de l'enfant ont pu présenter leurs rapports au Comité des droits de l'enfant à Genève. À la suite de cela, ce comité a posé au gouvernement

Ont participé aux travaux de la commission:

1. Membres effectifs: Mme de T' Serclaes, présidente; M. Galand, Mmes Staveaux-Van Steenberghe, Vanlerberghe et Taelman, rapporteuse.

3. Autre sénateur: M. Siquet.

Genève. Als gevolg daarvan, heeft dit comité aan de Belgische regering verschillende vragen gesteld, voornamelijk van statistische aard, waarop schriftelijk werd geantwoord.

Op 23 mei 2002, tijdens de 782e en de 783e zitting van het Comité voor de rechten van het kind, heeft de Belgische delegatie het tweede vijfjaarlijks verslag voorgesteld en tevens mondeling geantwoord op vragen die het comité heeft gesteld. Op 7 juni 2002, tijdens zijn 804e zitting, heeft het comité zijn slotopmerkingen aangenomen over het Belgisch verslag (cf. bijlage).

*
* *

De werkgroep «rechten van het kind» van de Senaat heeft twee vergaderingen gewijd aan de bespreking van het tweede vijfjaarlijks verslag over de toepassing van het Verdrag inzake de rechten van het kind: één op 13 maart 2002, dit wil zeggen vóór de voorstelling ervan door de Belgische delegatie te Genève, en één op 26 juni 2002, met andere woorden nadat het Comité voor de rechten van het kind zijn opmerkingen heeft geformuleerd.

Tijdens de eerste vergadering werd de heer Philippe Wéry, adjunct-adviseur op de dienst Rechten van de mens van het ministerie van Justitie, gehoord over de redactie van het Belgisch verslag en over de knelpunten in de toepassing van het verdrag. Tijdens de tweede vergadering werden de heer Christian Maes, deskundige op het kabinet van de minister van Justitie, en de heer Philippe Wéry gehoord over de slotopmerkingen die het Comité voor de rechten van het kind formuleerde en over het gevolg dat hieraan zal worden gegeven.

II. WERKWIJZE VAN HET COMITÉ VOOR DE RECHTEN VAN HET KIND TE GENÈVE

De Belgische delegatie, die op 23 mei 2002 het Belgisch verslag heeft voorgesteld voor het Comité voor de rechten van het kind te Genève, was samengesteld uit vertegenwoordigers van de Permanente Vertegenwoordiging van België te Genève, van de federale ministeries van Justitie en Binnenlandse Zaken en van de Vlaamse en de Franse Gemeenschap. Terwijl de «*Délégué aux droits de l'enfant*» van de Franse Gemeenschap wel deel uitmaakte van de Belgische delegatie, was dit niet het geval voor de Kinderrechtencommissaris van de Vlaamse Gemeenschap vermits deze reeds betrokken was bij de voorstelling van de rapporten van de NGO's. De presentatie van het Belgisch verslag is uitvoerig besproken door een werkgroep, die hiervoor in het leven werd geroepen door de Interministeriële Conferentie voor kind en jeugd in juli 2001, en waarin de verschillende overheden van ons land vertegenwoordigd waren.

belge plusieurs questions, surtout de nature statistique, qui ont reçu une réponse écrite.

Le 23 mai 2002, au cours des 782e et 783e sessions du Comité des droits de l'enfant, la délégation belge a présenté le deuxième rapport quinquennal et a répondu oralement aux questions posées par le comité. Le 7 juin 2002, au cours de la 804e session, le comité a adopté ses remarques finales concernant le rapport belge (voir l'annexe).

*
* *

Le groupe de travail «droits de l'enfant» du Sénat a consacré deux réunions à la discussion du deuxième rapport quinquennal sur l'application de la Convention des droits de l'enfant: l'une le 13 mars 2002, avant la présentation du rapport par la délégation belge à Genève, et l'autre le 26 juin 2002, avant que le Comité des droits de l'enfant ait formulé ses remarques.

Au cours de la première réunion, on a entendu M. Philippe Wéry, conseiller adjoint au service Droits de l'homme du ministère de la Justice, sur la rédaction du rapport belge et sur les problèmes que pose l'application de la convention. Au cours de la deuxième réunion, on a entendu M. Christian Maes, expert au cabinet du ministre de la Justice, et M. Philippe Wéry, sur les remarques finales que le Comité des droits de l'enfant a formulées et sur la suite qui y sera réservée.

II. MÉTHODE DE TRAVAIL DU COMITÉ DES DROITS DE L'ENFANT À GENÈVE

La délégation belge, qui a présenté le rapport de la Belgique le 23 mai 2002 au Comité des droits de l'enfant à Genève, se composait de membres de la Représentation permanente de la Belgique à Genève, de représentants des ministères fédéraux de la Justice et de l'Intérieur, ainsi que de représentants de la Communauté flamande et de la Communauté française. Le Délégué aux droits de l'enfant de la Communauté française faisait partie de la délégation, contrairement au Commissaire des droits de l'enfant de la Communauté flamande, étant donné que celui-ci avait été associé à la présentation des rapports par les ONG. La présentation du rapport de la Belgique a été discutée en détail par un groupe de travail, créé à cet effet par la Conférence interministérielle enfance et jeunesse en juillet 2001, et dans lequel étaient représentées les diverses autorités de notre pays.

Omtrent de werkwijze van het Comité voor de rechten van het kind werden verschillende algemene bedenkingen geuit:

— De Belgische delegatie heeft heel wat tijd moeten spenderen aan het uitleggen van de federale staatsstructuur van ons land, die vaak ondoorzichtig is voor de leden van het comité. Niettemin blijkt zulks noodzakelijk te zijn om te verklaren dat het Verdrag inzake de rechten van het kind soms anders wordt toegepast door de verschillende gemeenschappen.

— De leden van het Comité voor de rechten van het kind zijn belast met het onderzoeken van verslagen van tal van landen. Het Verdrag inzake de rechten van het kind is immers één van de meest geratificeerde verdragen ter wereld. Dit is ook de reden waarom het Belgisch verslag, neergelegd in 1999, pas kon worden onderzocht in 2002.

— Hoewel België zich in het verslag houdt aan de richtlijnen, werden slechts enkele punten van dit tweede vijfjaarlijks verslag daadwerkelijk besproken. Punten die wel aan bod zijn gekomen, zijn bijvoorbeeld de problematiek van de niet-begeleide minderjarigen en de fiscale behandeling van kinderen.

— De vragen die door het comité mondeling aan de Belgische delegatie werden gesteld tijdens de zitting van 23 mei 2002 hadden veeleer betrekking op actuele dossiers, zoals de hervorming van de wetgeving inzake de jeugdbescherming, die bijgevolg niet in het tweede vijfjaarlijks rapport van België aan bod kwamen. Men kan zich afvragen of de door het comité gehanteerde methode niet voor verbetering vatbaar is. België bereidt immers nu reeds het derde vijfjaarlijks verslag voor, dat dient te worden neergelegd in 2004. De recente ontwikkelingen waarover de Belgische delegatie mondeling werd ondervraagd zullen hierin moeten worden herhaald. Overwogen wordt dan ook om aan het secretariaat van het comité een afwijking te vragen voor de neerlegging van het volgende vijfjaarlijks verslag.

— Bovendien waren deze vragen eerder informatief van aard, dit wil zeggen dat zij geen appreciatie inhielden van het beleid of van het neergelegde verslag. Een dergelijke appreciatie werd pas gegeven op het ogenblik dat de slotopmerkingen van het comité publiek werden gemaakt.

— Overigens worden deze slotopmerkingen niet officieel medegedeeld aan de Belgische regering, die er weliswaar wel kennis van kan nemen via de publicaties van het Comité voor de rechten van het kind. Een officiële mededeling lijkt echter wenselijk. De minister van Justitie zal de slotopmerkingen van het comité overmaken aan de eerste minister, aan de ministers-presidenten van de gemeenschaps- en gewestregeringen en aan de ministers bevoegd voor kind en jeugd die zetelen in de Interministeriële Conferentie.

On a formulé plusieurs remarques générales à propos de la méthode de travail du Comité des droits de l'enfant :

— La délégation belge a dû consacrer pas mal de temps à expliquer la structure fédérale de l'État belge, qui, aux yeux des membres du comité, manque souvent de transparence. C'est néanmoins nécessaire si l'on veut faire comprendre pourquoi la Convention relative aux droits de l'enfant est parfois appliquée différemment dans les diverses communautés.

— Les membres du Comité des droits de l'enfant sont chargés d'examiner les rapports établis par de nombreux pays. La Convention relative aux droits de l'enfant est l'une des conventions les plus ratifiées de par le monde. C'est la raison pour laquelle le rapport de la Belgique, déposé en 1999, n'a pu être examiné qu'en 2002.

— Bien que, dans le rapport, la Belgique s'entienne aux directives, quelques points de ce deuxième rapport quinquennal ont effectivement fait l'objet d'une discussion. Les points examinés sont, par exemple, la question des mineurs non accompagnés et celle du traitement fiscal des enfants.

— Les questions que le comité a posées oralement à la délégation belge au cours de la session du 23 mai 2002 concernaient plutôt des dossiers actuels, comme la réforme de la législation relative à la protection de la jeunesse, qui ne figuraient donc pas encore dans le deuxième rapport quinquennal de la Belgique. On peut se demander si la méthode utilisée par le comité n'est pas susceptible d'améliorations. La Belgique est d'ores et déjà en train de préparer le troisième rapport quinquennal, qui doit être déposé en 2004. Les développements récents sur lesquels la Belgique a été interrogée oralement devront y être répétés. Aussi envisage-t-on de demander une dérogation au secrétariat du comité pour le dépôt du prochain rapport quinquennal.

— En outre, les questions posées étaient plutôt de nature informative et n'impliquaient aucune appréciation de la politique menée ni du rapport déposé. Pareille appréciation n'a été donnée qu'au moment de la publication des remarques finales du comité.

— Ces remarques finales ne sont d'ailleurs pas communiquées officiellement au gouvernement belge, qui peut toutefois en prendre connaissance dans les publications du Comité des droits de l'enfant. Une communication officielle semble toutefois souhaitable. Le ministre de la Justice transmettra les remarques finales du comité au premier ministre, aux ministres-présidents des gouvernements de communauté et de région et aux ministres qui ont l'enfance et la jeunesse dans leurs attributions et qui siègent au sein de la Conférence interministérielle.

Verskillende slotopmerkingen van het Comité voor de rechten van het kind werden reeds eerder gemaakt. Dit is onder meer het geval voor het streven naar betere statistische gegevens, voor de totstandkoming van een Nationale Commissie voor de rechten van het kind en voor de noodzaak tot herziening van de reserves die België heeft gemaakt bij het Verdrag inzake de rechten van het kind.

De problematiek van de Nationale Commissie komt aan bod in punt III van dit verslag. De andere opmerkingen van het comité worden besproken in punt IV.

III. NATIONALE COMMISSIE VOOR DE RECHTEN VAN HET KIND

De Interministeriële Conferentie «kind en jeugd» is op 19 juli 2001 samengekomen en heeft een werkgroep ingesteld, die een ontwerp van samenwerkingsakkoord moet voorbereiden teneinde een Nationale Commissie voor de rechten van het kind in te stellen. Zodoende wil ze vooral tot een coherent en efficiënt beleid komen op het vlak van de bescherming van de rechten van het kind. Dat beantwoordt aan de wens van het Comité voor de rechten van het kind, dat voorstelt «een vaste structuur in te stellen voor de coördinatie, de evaluatie, de controle en de follow-up van de beleidsmaatregelen inzake kindbescherming om toe te zien op de onverkorte invulling en uitvoering van de conventie op federaal en lokaal niveau. In dat opzicht alsook in het kader van de acties die de verdragsluitende Staat ondernomen heeft om de rechten van het kind te bevorderen en te beschermen, stelt het comité voor dat die Staat de nodige voorzieningen treft om tot een regelmatige en nauwere samenwerking te komen tussen de federale regering en de plaatselijke overheden door samen te werken met de niet-gouvernementele organisaties die toezien op de naleving van de rechten van het kind.» (vertaling)

De werkgroep, die bestaat uit vertegenwoordigers van de departementen die deel uitmaken van de Interministeriële Conferentie kind en jeugd, heeft in 2001 een ontwerp van samenwerkingsakkoord opgesteld tussen de Staat, de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap en de Duitstalige Gemeenschap, het Waals Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest tot oprichting van een Nationale Commissie voor de rechten van het kind. Hoewel het ontwerpakkoord niet tot betwisting heeft geleid over de samenstelling, de werking en de taken van de commissie, kon de werkgroep geen akkoord bereiken over het budget (artikel 15 van het ontwerp). Zonder akkoord bij de Interministeriële Conferentie kon de Nationale Commissie dus nog niet ingesteld worden.

De financiering van de Nationale Commissie voor de rechten van het kind — het jaarlijk budget wordt geschat op 200 000 euro, waaronder de wedden van

Plusieurs remarques finales formulées par le Comité des droits de l'enfant ont déjà été faites précédemment. Il s'agit notamment de celles qui concernent l'amélioration des statistiques, la création d'une Commission nationale pour les droits de l'enfant et la nécessité de réexaminer les réserves que la Belgique avait émises à la Convention relative aux droits de l'enfant.

La question de cette Commission nationale sera examinée au point III du présent rapport. Les autres remarques du comité font l'objet d'un examen au point IV.

III. COMMISSION NATIONALE POUR LES DROITS DE L'ENFANT

La Conférence interministérielle «enfance et jeunesse» s'est réunie le 19 juillet 2001 et a mis sur pied un groupe de travail, chargé d'élaborer un projet d'accord de coopération portant création d'une Commission nationale pour les droits de l'enfant. La mise en place de cette structure vise surtout à mener une politique cohérente et efficace en matière de protection des droits de l'enfant, ce qui répond au souhait exprimé par le Comité pour les droits de l'enfant lorsqu'il suggère «de mettre en place un mécanisme permanent de coordination, d'évaluation, de surveillance et de suivi des politiques relatives à la protection de l'enfant pour s'assurer que la convention est pleinement respectée et mise en œuvre au niveau fédéral et à l'échelon local. À cet égard et dans le cadre de l'action menée par l'État partie pour promouvoir et protéger les droits de l'enfant, le comité suggère à l'État partie de créer des moyens de faciliter une coopération régulière et plus étroite entre le Gouvernement fédéral et les autorités locales en collaborant avec les organisations non gouvernementales qui surveillent comment s'exercent les droits de l'enfant».

Ce groupe de travail, composé des représentants des départements composant la Conférence interministérielle enfance et jeunesse, a élaboré en 2001 un projet d'accord de coopération entre l'État, la Communauté flamande, la Communauté française et la Communauté germanophone, la Région wallonne et la Région de Bruxelles-Capitale portant création de la Commission nationale pour les droits de l'enfant. Bien que ce projet d'accord ne soit pas contesté en ce qui concerne la composition, le fonctionnement et les missions de cette Commission, le groupe de travail n'a pas pu obtenir d'accord sur le budget (article 15 du projet). Jusqu'à présent, à défaut d'un accord au sein de la Conférence interministérielle «enfance et jeunesse», la Commission nationale n'a pas encore été mise sur pied.

Le financement de la Commission nationale des droits de l'enfant — dont le budget annuel est estimé à 200 000 euros, en ce compris le traitement des prési-

de voorzitter, de ondervoorzitters en de secretaris — dient immers voor de helft door de federale overheid te gebeuren en voor de andere helft door de gemeenschappen. In tegenstelling tot de andere gemeenschappen, was de Vlaamse Gemeenschap niet bereid om een jaarlijkse bijdrage te leveren maar wenste zij slechts een personeelslid ter beschikking te stellen voor het opstellen van het vijfjaarlijks rapport. De Nationale Commissie dient echter een ruimer takenpakket te krijgen, waaronder ook de mogelijkheid om aanbevelingen te formuleren met het oog op een betere coördinatie van het beleid inzake kinderrechten. Diverse instellingen, zoals gemeenten en universiteiten, dienen hierbij betrokken te worden.

Teneinde de Nationale Commissie voor de rechten van het kind toch operationeel te maken, zal de minister van Justitie aan de minister van Begroting voorstellen om, voor het jaar 2003, het bedrag van 200 000 euro uit te trekken. Dit dient echter beperkt te blijven tot een eenmalige operatie, vermits de rechten van het kind zowel betrekking hebben op federale als op gemeenschapsmateries. Indien op deze vraag een negatief antwoord wordt geformuleerd, is de minister van Justitie bereid zijn verantwoordelijkheid op te nemen door, bij wijze van wetenschappelijk experiment, de werking van de Nationale Commissie voor één jaar te financieren vanuit de begroting van het ministerie van Justitie.

IV. BESPREKING VAN ANDERE SLOTOPMERKINGEN VAN HET COMITÉ VOOR DE RECHTEN VAN HET KIND

A. Wetgeving (punt 7)

Het Comité voor de rechten van het kind juicht de intentie van België toe om de nodige wetgeving aan te nemen in verband met de adoptie, de voogdij over de niet-begeleide minderjarigen, de toegang van kinderen en jongeren tot de rechtbanken en de garanties op een eerlijk proces. Tevens drukt het comité de hoop uit dat deze wetgeving spoedig van kracht zal worden en dat de nodige uitvoeringsmaatregelen zullen worden genomen.

Men mag hopen dat deze slotopmerking van het comité de Senaat en de Kamer van volksvertegenwoordigers ertoe aanzet om daadwerkelijk over te gaan tot de aanneming van de voorliggende wetsvoorstellen en -ontwerpen. Wat de verdwijning van niet-begeleide minderjarigen betreft, kan worden verwezen naar de richtlijnen die de minister van Justitie heeft verstrekt aan de politiediensten en de referentiemagistraten.

B. Verzameling van gegevens (punt 13)

Het Comité voor de rechten van het kind legt terecht de nadruk op het belang van een goede verza-

dent, vice-président et secrétaire — doit en effet être pris en charge pour moitié par l'autorité fédérale et pour moitié par les communautés. Contrairement aux autres communautés, la Communauté flamande n'était pas disposée à verser une quote-part annuelle, mais elle a souhaité se limiter à mettre un agent à disposition pour la rédaction du rapport quinquennal. La Commission nationale doit cependant se voir attribuer un ensemble de missions plus vaste, y compris la faculté de formuler des recommandations en vue d'améliorer la coordination de la politique relative aux droits de l'enfant. Diverses institutions, telles que les communes et les universités, devront y être associées.

Afin que la Commission nationale des droits de l'enfant puisse devenir opérationnelle malgré tout, le ministre de la Justice proposera au ministre du Budget de débloquer pour l'exercice 2003 un crédit de 200 000 euros. Cela devra cependant rester une opération ponctuelle, dès lors que les droits de l'enfant relèvent autant des matières fédérales que des matières communautaires. Si cette demande se voit opposer une fin de non-recevoir, le ministre de la Justice est prêt à prendre ses responsabilités et à financer pendant un an le fonctionnement de la Commission nationale sur le budget du ministère de la Justice, à titre d'expérience scientifique.

IV. DISCUSSION D'AUTRES OBSERVATIONS FINALES DU COMITÉ DES DROITS DE L'ENFANT

A. Législation (point 7)

Le Comité des droits de l'enfant applaudit à l'intention de la Belgique de voter les textes de loi nécessaires concernant l'adoption, la tutelle des mineurs non accompagnés, l'accès des enfants et des adolescents aux tribunaux et les garanties d'avoir un procès équitable. Ce comité nourrit aussi l'espoir que cette législation entrera en vigueur sans délai et que l'on prendra les mesures d'exécution nécessaires.

On peut espérer que cette observation finale du comité incitera le Sénat et la Chambre des représentants à adopter effectivement les propositions et projets de loi à l'examen. En ce qui concerne la disparition de mineurs non accompagnés, on peut se référer aux directives que le ministre de la Justice a communiquées aux services de police et aux magistrats de référence.

B. Collecte de données (point 13)

Le Comité des droits de l'enfant insiste à juste titre sur l'importance d'une bonne collecte de données et

meling van gegevens en het maken van statistieken. Men stelt vast hoeveel partijen misbruik maken van diffuse en niet-correcte gegevens over criminaliteit bij jongeren.

C. Verspreiding van en vorming over het Kinderrechtenverdrag (punt 15)

Het Comité voor de rechten van het kind vraagt dat België zijn inspanningen vergroot om het Kinderrechtenverdrag te verspreiden en meer bekendheid te geven.

Nochtans moet worden opgemerkt dat, naast de werking van een Kinderrechtencommissariat in de Vlaamse en de Franse Gemeenschap, het ministerie van Justitie jaarlijks meer dan 35 000 euro uitkeert aan NGO's die het gevoerde beleid op het vlak van de kinderrechten kritisch opvolgen, zoals de Kinderrechtencoalitie Vlaanderen en de «*coalition des ONG pour les droits de l'enfant*». Het ministerie van Justitie heeft bovendien meer dan 100 000 euro besteed aan het Unicef-project «*What do you think*», dat kinderen zowel in België als tijdens de buitengewone algemene vergadering te New York heeft laten deelnemen aan activiteiten rond kinderrechten. Tal van ambtenaren, magistraten en personen die met jongeren werken worden voortdurend gevormd over de inhoud van het Verdrag inzake de rechten van het kind.

Een mogelijke suggestie zou kunnen zijn om de tekst van dit verdrag op te nemen in de schoolagenda's die door de scholen aan hun leerlingen worden gegeven.

D. Problematiek van de lijfstraffen (punt 22)

In de slotopmerking, gemaakt onder punt 22, beveelt het comité aan dat België maatregelen neemt op wetgevend vlak opdat lijfstraffen in de familie, in de scholen en in instellingen zouden verboden worden. Daarbij wordt verwezen naar artikel 22*bis* van de Grondwet dat betrekking heeft op de fysieke, morele en seksuele integriteit van het kind.

De afdwingbaarheid van deze grondwettelijke beginselverklaring bevindt zich evenwel in tal van wetgevende bepalingen. De wet van 28 november 2000 betreffende de strafrechtelijke bescherming van minderjarigen biedt bijvoorbeeld reeds de mogelijkheid om leerkrachten en ouders die een minderjarig kind slaan onder mandaat te plaatsen.

E. Jeugdrecht (punt 30)

Het Comité voor de rechten van het kind dringt erop aan dat in het jeugdrecht de principes van het

sur l'établissement de statistiques. On constate l'utilisation abusive qui est faite d'informations confuses ou incorrectes sur la criminalité des jeunes.

C. Diffusion de la Convention relative aux droits de l'enfant et formation en la matière (point 15)

Le Comité des droits de l'enfant invite la Belgique à intensifier ses efforts pour diffuser et mieux faire connaître la Convention relative aux droits de l'enfant.

Il convient néanmoins de faire observer que, parallèlement au fonctionnement d'un Commissariat aux droits de l'enfant en Communauté flamande et en Communauté française, le ministère de la Justice alloue, chaque année, plus de 35 000 euros à des ONG chargées du suivi critique de la politique menée dans le domaine des droits de l'enfant, comme la «*Kinderrechtencoalitie Vlaanderen*» et la «*Coalition des ONG pour les droits de l'enfant*». Le ministère de la Justice a en outre consacré plus de 100 000 euros au projet «*What do you think*», de l'Unicef grâce auquel des enfants ont pu, tant en Belgique que lors de la session extraordinaire de l'assemblée générale à New York, participer à des activités axées sur les droits de l'enfant. De nombreux fonctionnaires, magistrats et personnes actives dans le domaine de la jeunesse bénéficient d'une formation permanente sur le contenu de la Convention relative aux droits de l'enfant.

L'on pourrait éventuellement suggérer d'insérer le texte de cette convention dans les journaux de classe que les écoles distribuent à leurs élèves.

D. Problématique des punitions corporelles (point 22)

Dans son observation finale, formulée au point 22, le comité recommande à la Belgique de prendre des mesures législatives en vue d'interdire les punitions corporelles, dans la famille, dans les écoles et dans les institutions. Il renvoie, à cet égard, à l'article 22*bis* de la Constitution, qui concerne l'intégrité physique, morale et sexuelle de l'enfant.

La force contraignante de cette déclaration de principe constitutionnelle apparaît toutefois dans bon nombre de dispositions législatives. La loi du 28 novembre 2000 relative à la protection pénale des mineurs permet déjà, par exemple, de placer sous mandat un enseignant ou des parents qui frappent un enfant mineur.

E. Droit de la jeunesse (point 30)

Le Comité des droits de l'enfant insiste pour que les principes de la Convention relative aux droits de

Kinderrechtenverdrag worden opgenomen en toegepast, in het bijzonder wat betreft de vrijheidsberoving. Tevens mogen jongeren beneden de 18 jaar niet als volwassene worden beschouwd en mag de vrijheidsberoving voor hen slechts als een ultiem middel worden gehanteerd. In geen geval mogen jongeren beneden de 18 jaar samen worden opgesloten met volwassenen. Het comité verwijst voor de motivering van zijn opmerkingen naar artikel 38 van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming en naar de wet van 1 maart 2002 betreffende de voorlopige plaatsing van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd.

Met betrekking tot artikel 38 van de wet van 8 april 1965 — dat de mogelijkheid biedt voor de jeugdrechtbank om een zaak waarbij een jongere van ouder dan 16 jaar betrokken is uit handen te geven en ze naar het openbaar ministerie te verwijzen, met het oog op vervolging door het gerecht dat volgens het gemeen recht bevoegd is — moet er evenwel op worden gewezen dat het voorontwerp van wet tot wijziging van deze wet dit artikel wenst te vervangen door een systeem waarbij een uitgebreide jeugdrechtbank daadwerkelijk straffen kan uitspreken, die uitvoerbaar blijven tot de leeftijd van 25 jaar. Op deze wijze vermijdt men dat jongeren voor een correctionele rechtbank of voor het hof van assisen moeten verschijnen. Nochtans dringt de «*Délégué aux droits de l'enfant*» van de Franse Gemeenschap erop om de mogelijkheid van uithandengeving van de zaak te behouden en zelfs uit te breiden. Dit lijkt in strijd te zijn met de slotopmerking van het Comité voor de rechten van het kind.

De wet van 1 maart 2002 betreffende de voorlopige plaatsing van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd beantwoordt perfect aan de bezorgdheid die tot uiting komt in de slotopmerking van het comité, vermits de vrijheidsberoving als een ultiem redmiddel wordt beschouwd en niet langer duurt dan strikt nodig is. Overigens zijn de cellen van het centrum te Everberg perfect te vergelijken met de cellen van de reeds lang bestaanden gemeenschapsinstellingen te Mol of te Kasteelbrakel.

Ook de toepassing van artikel 52^{quater} van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, dat in welomschreven omstandigheden een maatregel van bewaring toelaat voor een termijn van ten hoogste 3 maanden in een gesloten opvoedingsafdeling, beantwoordt perfect aan het Kinderrechtenverdrag en aan de andere terzake geldende internationale normen. Vermits het gaat om een maatregel van bewaring wordt elke vorm van «opvoeding» van de betrokken jongeren overigens zowel praktisch als juridisch onmogelijk gemaakt.

Dit verslag is goedgekeurd met eenparigheid van de 7 aanwezige leden.

De rapporteur,

Martine Taelman.

De voorzitter,

Nathalie de T'Serclaes.

l'enfant soient inscrits dans le droit de la jeunesse et appliqués, plus particulièrement, en ce qui concerne la privation de liberté. En outre, les jeunes de moins de 18 ans ne peuvent pas être considérés comme des adultes et la privation de liberté ne peut leur être appliquée qu'en dernier recours. En aucun cas, les jeunes de moins de 18 ans ne peuvent être emprisonnés avec des adultes. Pour la motivation de ses observations, le comité renvoie à l'article 38 de la loi du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse et à la loi du 1er mars 2002 relative au placement provisoire de mineurs ayant commis un fait qualifié infraction.

En ce qui concerne l'article 38 de la loi du 8 avril 1965 — qui permet au tribunal de la jeunesse de se dessaisir d'une affaire impliquant un jeune de plus de 16 ans et de la renvoyer au ministère public aux fins de poursuites devant la juridiction compétente en vertu du droit commun — il faut toutefois signaler que l'avant-projet de loi modifiant cette loi veut remplacer cet article par un système dans lequel un tribunal de la jeunesse élargi pourrait prononcer effectivement des peines qui resteraient exécutoires jusqu'à l'âge de 25 ans. On évite ainsi que des jeunes ne doivent comparaître devant un tribunal correctionnel ou en cour d'assises. Pourtant, le délégué aux droits de l'enfant de la Communauté française insiste pour que la possibilité de dessaisissement de l'affaire soit maintenue et même étendue. Cela semble être en contradiction avec la remarque finale du Comité des droits de l'enfant.

La loi du 1er mars 2002 relative au placement provisoire de mineurs ayant commis un fait qualifié infraction répond parfaitement au souci exprimé dans la remarque finale du comité, puisque la privation de liberté est considérée comme un ultime recours et ne se prolonge pas plus que le strict nécessaire. D'ailleurs les cellules du centre d'Everberg sont parfaitement comparables à celles des institutions communautaires de Mol ou de Braine-le-Château, qui existent depuis longtemps.

L'application de l'article 52^{quater} de la loi du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse, qui permet, dans des circonstances bien définies, une mesure de garde pour une période 3 mois au plus en régime éducatif fermé, est parfaitement conforme aussi à la Convention relative aux droits de l'enfant et aux autres normes internationales applicables en la matière. Du reste, comme il s'agit d'une mesure de garde, toute forme d'«éducation» du jeune concerné est rendue impossible, tant pratiquement que juridiquement.

Le présent rapport a été approuvé à l'unanimité des 7 membres présents.

La rapporteuse,

Martine Taelman.

La présidente,

Nathalie de T'Serclaes.

Deze bijlage blz. 8 tot en met 21 is uitsluitend gedrukt beschikbaar.

Cette annexe p. 8 à 21 est uniquement disponible sur support papier.

